

Dalands Miljö
& Energiförbund

Dalands miljö- och energikontor

MILJÖ- OCH ENERGISTRATEGISKT ARBETE 2022 FÖR KOMMUNERNA BENGTSFORS, DALS-ED, FÄRGELANDA OCH MELLERUD

Inledning

Dalslands miljö- och energiförbund har i uppdrag av kommunerna att initiera och samordna det miljö- och energistrategiska arbetet i medlemskommunerna och i förbundet. FN:s hållbarhetsmål Agenda 2030, Hållbarhetskompass Dalsland samt kommunernas lokala mål inom miljö- och energiområdet är vägledande för de aktiviteter som avses genomföras 2022. Förbundet har genomfört dialoger med värdkommunerna i syfte att fånga upp aktiviteter som är angelägna för kommunerna att implementera i det miljö- och energistrategiska arbetet 2022. Denna verksamhetsplan utgör en syntes av redan pågående processer/projekt inom det miljö- och energistrategiska arbetet som behöver fortsätta även 2022 samt de aktiviteter som värdkommunerna ser som angelägna att arbeta med 2022. Alla aktiviteter inom det miljö- och energistrategiska arbetet 2022 ligger inom Hållbarhetskompass Dalslands föreslagna insatsområden, särskilt inom *ekosystem och energi* samt *genomförande och partnerskap*.

Inriktningen av det miljö- och energistrategiskt arbetet 2022

Pågående projekt med extern finansiering (t.ex. LOVA, LONA, energi- och klimatrådgivning) och pågående processer i medlemskommunerna (t.ex. målstyrning gentemot de globala hållbarhetsmålen i kommunerna, energisamverkan etc.) och med externa aktörer (t.ex. samverkan kring åtgärdsprogram för Teåkersälven) fortsätter även 2022.

Nya aktiviteter, gentemot innevarande år, i det miljö- och energistrategiska arbetet 2022 är framförallt aktiviteter som lyfts av värdkommunerna såsom:

- Miljöforum (t.ex. vår- och höst)
- Nya klimatlöften (ingår i energisamverkan kommunerna)
- ÖP och LIS i Färgelanda kommun. LIS i Bengtsfors kommun
- Medverkan i kommunernas DP-processer (Färgelanda och Mellerud)
- Samverkan kring invasiva arter
- Friluftslivsfrågor relaterade till naturvårdsaspekter
- Dagvattenpolicy (Bengtsfors och Mellerud)
- Frågor inom kommunernas VA-planeringsprocesser

Förbundets sätt att möta behovet av kompetens och resurser i det miljö- och energistrategiska arbetet 2022

Förbundets funktioner i form av strategier och inspektörer har olika kompetens som förstärker varandra. Strategier och inspektörer samverkar i stor utsträckning med varandra både i projekt, processer och enskilda ärenden. Allt i syfte att optimera arbetet och nå det bästa resultatet i de aktuella aktiviteterna. Förbundets strategier utgör den huvudsakliga delen av förbundets resurser för det miljö- och energistrategiska arbetet 2022, men vissa delar av resurserna utgörs också av förbundets inspektörer. För nedanstående aktiviteter i det miljö- och energistrategiska arbetet 2022 medverkar inspektörer i en eventuell arbetsgrupp och inspektör/strateg utgör kompetenstöd:

- LIS Bengtsfors
- Avfallsplan Dalsland
- Medverkan i kommunernas DP-processer
- Dagvattenpolicy
- Kommunernas VA-planeringsprocesser

Roller och ansvarsfördelning avseende aktiviteter/insatser

För att tydliggöra roller och därmed ansvar mellan förbundet och kommunerna för de aktuella aktiviteterna har förbundets roll tydliggjorts i tabell 1 nedan. Detta bedöms underlätta det fortsatta arbetet kring resp. insats/aktivitet.

Valet av roll är i många fall logisk till följd av t.ex. kompetens eller mandat kring den aktuella aktiviteten, men styrs också av volymen tillgängliga resurser.

De roller som används i tabell 1 avseende förbundet har följande innebörd:

- **Utförare:** Aktiviteten är tydligt styrd utifrån riktlinjer/regelverk (t.ex. energi- och klimatrådgivning).
- **Processledare:** Leder arbetet med aktiviteten
- **Samordnande:** Har inte mandat att styra aktiviteten i sig, men ska samordna processer i aktiviteten (ett typexempel är samordning av målstyrningen i kommunernas styrdokument gentemot de globala hållbarhetsmålen).
- **Medverkande:** Förbundet medverkar med funktion/resurs i en ev. arbetsgrupp. Kommunen/kommunerna är dock processledare för aktiviteten.
- **Kompetensstöd:** Kompetensstöd i annan form än som medverkande i t.ex. arbetsgrupp.

Detta innebär exempelvis att för en aktivitet där förbundet medverkar så behöver kommunen/kommunerna, eller annan medverkande aktör, ha den processledande rollen.

Resursbehov och prioriteringar

För en del av insatserna/aktiviteterna i det miljö- och energistrategiska arbetet 2022 så kan man relativt väl beräkna resursbehovet (t.ex. för projekt som har en definierad resursinsats). För flera av aktiviteterna/insatserna är det däremot svårt att idag beräkna resursbehovet. Detta beror av flera orsaker, exempelvis att aktiviteten/insatsen är komplex och svår att beräkna i förväg (t.ex. arbetet med en energi- och klimatstrategi och målstyrning av kommunernas styrdokument gentemot de globala hållbarhetsmålen), men i flera fall också av att omfattningen av den aktuella insatsen/aktiviteten ännu inte är klarlagd (exempelvis förbundets medverkan i kommunala planprocesser och framtagande av en dagvattenpolicy).

Både förbundets och kommunernas resurser för det miljö- och energistrategiska arbetet är begränsade, varför det kan uppkomma behov av prioriteringar under arbetets gång. Det är därför angeläget att förbundet och kommunerna fortsätter dialogen kring omfattning, förväntningar och resursbehov för flera av de aktuella insatserna/aktiviteterna samt att behov av eventuella omprioriteringar lyfts för nya ställningstaganden.

Projektverksamheten – skapar mervärden till Dalsland men kräver också egna resurser

Den projektverksamhet som drivs genom förbundet tillför betydanderesurser till Dalsland såväl genom ett stort mervärde i hållbarhetsarbetet som att stora delar finansieras genom externa medel. Projektverksamheten kräver dock viss egenfinansiering, vilket sker genom användande av förbundets egna resurser. Förbundets krympande ekonomi påverkar såväl den befintliga projektverksamheten som en utveckling av densamma. De minskade anslagen till förbundet under senare år medför exempelvis att projektet LOVA-Dalboslättan behöver minska i volym under 2022 och framåt. En fortsatt dialog mellan förbundet och värdkommunerna kring möjligheterna att tillsammans utveckla projektrelaterad verksamhet inom hållbarhetsområdet skulle sannolikt ha potential att skapa betydande mervärden till Dalsland. Även aktiviteten "Utvecklad samverkan - externa aktörer" syftar till att förbättra möjligheterna för DMEF och kommunerna att tillsammans med andra aktörer utveckla och stärka projektverksamheten i Dalsland, bland annat genom att undersöka möjligheterna till söka och få tillgång till externa basresurser.

Aktiviteter i det miljö- och energistrategiska arbetet 2022

Tabell 1: Insatser/aktiviteter i det miljö- och energistrategiska arbetet 2022.

Insatser/aktiviteter i det miljö- och energistrategiska arbetet 2022		
Övergripande	Vad innebär insatsen/aktiviteten	Förbundets roll
Miljöledning/hållbarhetskompas/må Istyrning kommunerna	DMEF arbetar kontinuerligt med att förankra och kommunicera miljöledningsarbetet samt att miljöledning ska vara väl integrerat i kommunernas ledningssystem. DMEF medverkar i kommunernas arbete med att implementera Agenda 2030, Hållbarhetskompas Dalsland i styrdokument etc. Innefattar även medverkan i kommunala ledningsgrupper (eller motsvarande), samverkan med andra strategiska funktioner i kommunerna samt utbildnings-/stödinsatser.	Samordnande/ medverkande
Utvecklad samverkan - externa aktörer	DMEF medverkar i befintliga/uppbyggda nätverk (t.ex. via Fyrbodals kommunalförbund, energikontoret Väst), men kommer också arbeta för att utveckla former och arenor för samverkan med externa aktörer.	Samordnande/ medverkande
Remisser/enkäter	Förbundet kommer tillsammans med kommunerna strukturera ärendehantering kring remisser/enkäter i syfte att tydliggöra vem/vilka som ansvarar för att svara/samordna remiss-/enkätshantering.	Samordnande/ medverkande
Bokslut/hållbarhetsredovisningar etc.	Tar fram underlag inom förbundets ansvarsområde till kommunernas bokslut. Medverkar i de kommunala hållbarhetsredovisningar/-bokslut som aviserats från vissa kommuner.	Medverkande
Styrning/ägarsamråd	Ägarsamråd kring hållbarhetsfrågor och inriktningen av det miljö- och energistrategiska arbetet.	Medverkande
Planering hållbarhetsforum	Forum där företrädare från förbundet resp. kommunerna medverkar i en process kring inriktningen av det miljö- och energistrategiska arbetet 2023.	Processledare
Energisamverkan/energi- och klimatrådgivning		
Energi- och klimatstrategi (Dalslandsgemensam)	Framtagande av gemensam energi- och klimatstrategi för förbundets medlemskommuner + Åmål. Arbetet pågår och arbetsgrupp är etablerad (funktioner från förbundet och kommunerna).	Processledare
Energisamverkan kommunerna (energigrupper, klimatlöften mm)	Stöd och samverkan med kommunernas energigrupper (inkl. Åmål) avseende energi- och klimatfrågor. Innefattar exempelvis arbete med klimatlöften, insatser/åtgärder i kommunerna, ansökningar om externa medel etc.	Processledare/ kompetensstöd (varierar utifrån resp. klimatlöfte)
Energiuppföljning	Regelbunden uppföljning av energianvändningen hos medlemskommunerna (innefattar även drivmedelsanvändning etc. hos kommunernas fordon)	Processledare

Energi- och klimatrådgivning	Rådgivning gentemot allmänhet, organisationer och företag utifrån energimyndighetens anvisningar och riktlinjer. Finansieras genom stöd från Energimyndigheten.	Utförare
Hållbar samhällsplanering		
ÖP Färgelanda inkl. LIS	Revidering av ÖP (inkl. LIS-plan) för Färgelanda kommun. DMEF medverkar i kommunens arbetsgrupp.	Medverkande
Omarbetning LIS - Bengtsfors	Omarbetning av LIS-plan. DMEF medverkar i ev. arbetsgrupp alt. är kompetensstöd utifrån hur arbetet utformas i Bengtsfors.	Medverkande/ kompetensstöd
Grön infrastruktur/ekosystem-tjänstanalys, Dalslandsgemensam. (projekt)	Projekt som till 50% finansieras via s.k. LONA-stöd. Projektperiod 2021-2024. Melleruds kommun är projektägare. Arbetet pågår och arbetsgrupp är etablerad (funktioner från förbundet och kommunerna). Åmåls och Vänersborgs kommuner medverkar i projektet.	Processledare
Avfallsplan Dalsland	Fortsatt arbete enligt mål och åtgärder i avfallsplan Dalsland	Medverkande/ kompetensstöd
Stöd klimatanpassning	Kompetensstöd i kommunernas arbete med klimatanpassning.	Kompetensstöd
Medverkan detaljplaneringsprocessen	Deltagande av DMEF i hela DP-processen (dvs. ej enbart som remissinstans). Önskemål om detta har uttryckts från Färgelanda och Mellerud.	Medverkande/ kompetensstöd
Hållbar markanvändning i hela landskapet inkl. arbete i DKG	Fortsatt arbete för att katalysera hållbar markanvändning i hela landskapet. Samverkan sker med en rad nationella, regionala och lokala aktörer för att nå effektivitet och hitta finansiering för arbetstid och åtgärder	Processledare
Upphandlingsfrågor	DMEF deltar i kommunernas upphandlingsmöten, bistå upphandlarna med att välja och specificera miljökriterier i gemensamma upphandlingar, följa upp miljökrav i befintliga avtal	Kompetensstöd (hållbarhetsfrågor)
Naturvård		
Vägledning Naturen i Dalsland (engelsk översättning)	Boken Naturen i Dalsland håller på att översättas till engelska. DMEF processleder projektet. Ambitionen är att översatt bok/webbmaterial finns framtagen till sommarsäsongen 2022.	Processledare
Åtgärder naturvårdsprogram	Aktuella åtgärder i kommunernas naturvårdsprogram.	Medverkande/ kompetensstöd
Förarbete kommunala naturreservat Dals-Ed, Färgelanda	Dals-Ed och Färgelanda har uttryckt önskemål om bildande av kommunala naturreservat. Underlag (fastighetsutredningar, naturbruksplaner etc.) behöver tas fram innan det är möjligt att ansöka om medel för bildande av dessa reservat. Sådant underlag avses tas fram under 2022.	Processledare i uppstartsfas (därefter medverkande)
Invasiva arter	Framtagande av gemensamma riktlinjer/policys avseende förebyggande arbete/hantering/bekämpning av invasiva arter.	Medverkande
Friluftsliv relaterat till naturvårdsfrågor	Dals-Ed och Mellerud har efterfrågat kompetensstöd för friluftsförfrågor som är kopplade till naturvårdsrelaterade frågor.	Kompetensstöd
Hållbar vattenplanering		

LEVA/LOVA Lillån/Dalboslätten (projekt)	Pågående projekt som till 80% finansieras med s.k. LOVA-stöd. Projektperiod 2019-2023. Åtgärdssamordnare leder projektet genom tät samverkan med brukare i området. DMEF är projektägare. Vänersborgs kommun medverkar. Till följd av minskade resurser hos DMEF behöver projektets volym bantas under 2022 och framåt. Projektets inriktning och målsättning bibehålls dock.	Processledare
LOVA Örekilsälven (projekt)	Åtgärdssamordning i Örekilsälvens övre del. Pågående projekt som till 80% finansieras med s.k. LOVA-stöd. Projektperiod 2019-2023. Projektägare Dals-Eds kommun. DMEF projektleder tillsammans med kommunen. Fältpersonal från Milva (konsult), länsstyrelsen och skogsstyrelsen arbetar operativt, med markägarmöten, naturbruksplaner m.m. Samverkan sker med bl.a. med fiskevårdsområden och dikningsföretag.	Processledare
LOVA-Valboån (projekt)	Åtgärdssamordning inom Valboåns avrinningsområde. Nystartat projekt som till 80% finansieras med s.k. LOVA-stöd. Projektperiod 2021-2024. Projektägare DMEF. DMEF projektleder. Fältpersonal från Milva (konsult), länsstyrelsen och skogsstyrelsen arbetar operativt, med markägarmöten, naturbruksplaner m.m. Samverkan sker med bl.a. med fiskevårdsområden och dikningsföretag.	Processledare
Samverkan Teåkersälven	DMEF deltar aktivt i samverkansgruppen för Teåkersälven (del av Dalbergså/Holmsåns vattenråd). Arbetet sker utifrån bred samverkan och enligt åtgärdsplanen för Teåkersälven. Indikatorarter är flodpärlmusslor och öring. Arbete sker med flera olika slags åtgärder som syftar till god ekologisk status. Åtgärdsmedel söks där det är möjligt.	Medverkande
Medverkan vattenråden	Deltar i Gullmarns (Örekilsälvens) och Dalbergså/Holmsåns vattenråd inom ramen för pågående projekt/aktiviteter.	Medverkande
Dagvattenpolicy (Mellerud/Bengtsfors) och övrig VA-planering	Deltagande av DMEF i kommunernas VA-planeringsprocesser. Mellerud och Bengtsfors har uttryckt en ambition att tillsammans ta fram en dagvattenpolicy under 2022.	Medverkande/ kompetensstöd
Övrigt		
Oförutsedda förfrågningar från kommunerna	DMEF är "bollplank" kring miljö- och energirelaterade frågor som kan uppkomma under 2022.	Kompetensstöd